

Пуримшпиль. Черниговская еврейская воскресная школа, середина 1990-х годов.

*«И во всякой области, и во всяком месте, куда только доходило повеление царя и указ его, была радость у иудеев и веселье, пиршество и праздничный день»
(Мегилат Эстер, 8:17)*

С наступлением месяца адар уже 25 веков кряду нет конца веселью в еврейском народе. Мы празднуем Пурим в память о чудесном спасении от попытки полного истребления еврейского народа в Персидской империи в V веке до н.э.

Это месяц, когда, как написано, «превратилась у них печаль в радость, и сетование – в день праздничный...», когда были побеждены враги и наступил мир.

Пусть же и нынешний адар принесет долгожданный мир еврейскому народу и народу Украины!

С праздником! Хаг Пурим sameах!

**Черниговская областная еврейская община
Благотворительный еврейский фонд «Хасде Эстер»
Всеукраинский благотворительный фонд «Для тебя»**

ЮНА ПРИЛУЦЬКА СКРИПАЛЬКА ПІДКОРЮЄ ВЕЛИКІ СЦЕНИ

Сьогодні чотирнадцятирічну прилущанку Аню Ліпкіну по праву вважають однією з кращих серед юних скрипалів України. А багато хто з професіоналів впевнений: завтра цією талановитою дівчинкою буде захоплюватися увесь світ, і вона, безперечно, зробить свій вагомий внесок у розвиток світової музики.

Займатися музикою Аня почала з 5 років, спочатку опанувала нотну грамоту, а вже потім – абетку. Мама привела доньку до міської Прилуцької музичної школи імені Левка Ревуцького, коли їй було 4 роки. Але їм відмовили: занадто мала. А через рік таки прийняли!

Першим Аніним викладачем стала доповідний педагог школи Галина Проценко, яка зізнавалася, що за 40 років роботи в школі таких талановитих і особливих учнів у неї не було.

Ані є в кого вдатися. Гарний голос та музичний слух у її батьків – Лариси Леонідівни та Володимира Григоровича. Тато, взагалі, має музичну освіту, грав колись на скрипці, фортепіано, ударних... Він – з плеяди прилуцьких музикантів 70-років, які залишили свій слід в музичній культурі міста. Одна з тіток – Іліна Ліпкіна – є провідною скрипалькою у двох симфонічних оркестрах Ганновера (Німеччина), інша – Алла Ліпкіна – віртуозно грає на фортепіано.

У 8 років Аня дала свій перший сольний концерт, потім – другий, третій... В Чернівці, під час обласного семінару викладачів музичних шкіл, дівчинка виконала декілька творів під акомпанемент... симфонічного оркестру Чернігівського музичного училища.

До того ж вона учасниця багатьох обласних та престижних Міжнародних конкурсів. Лауреат Першого Всеукраїнського конкурсу юних скрипалів і віолончелістів імені Вадима Червова, а також конкурсів «Співучі струни» (місто Шостка), «Нові імена України» (Київ), «Подільській водограй» (Вінниця), імені Сандескіса (Лит-

ва)... Аня ніколи не повертається з них без відзнак – у неї завжди перші місця або Гран-прі. Нині вона займається в Київській спеціалізованій музичній школі-інтернаті імені М.В. Лисенка у доцента кафедри скрипки Національної музичної Академії,

талановитого педагога Тамари Мухіної.

За два останні роки – знову перемоги: в конкурсі скрипалів імені Леоніда Когана (Дніпро), Всеукраїнському мистецькому конкурсі-фестивалі «Мистецька палітра Києва», Міжнародному конкурсі скрипалів, альтистів та віолончелістів «Львівський віртуоз», в Першому Всеукраїнському конкурсі молодих скрипалів пам'яті Давида Ойстраха в Одесі. Членами журі всіх цих конкурсів є професіонали: заслужені артисти, викладачі консерваторії, диригенти оркестрів, професори Академії і відомі скрипалі-віртуози.

В Аніному репертуарі твори відомих вітчизняних і зарубіжних композиторів: Штогаренка, Скорика, Глієра, Рубінштейна, Перголезі, Баха... Їх виконання потребує високої техніки – Аня грає осмислено, усвідомлено, відчуваючи музику серцем. Погодьтеся, скрипка – один із найскладніших струнних інструментів. Щодня ця дівчинка бере до рук скрипку, яка стала для неї сестрою і подружкою, сенсом існування, щастям, життям, – і поспішає на занят-

тя... Без музики Аня самотня – їй завжди сумно, коли вона закінчує грати і бережно укладає скрипку на чорний оксамит, зачинає футляр. Але ж скрипкова музика, яку, певно, створили для людей на небесах, продовжує звучати всередині її... І буде з нею все життя.

Вона зуміла підкорити цей складний і примхливий, магічний, ніжний інструмент, він покійно слухається її. Коли дівчинка підносить смичок до грифу, серце завмирає – за мить вона забере нас в полон своєї музики, і все інше стане неважливим. Мелодії її скрипки – зачаровують, вона вмєє плакати і сміятися, вона робить нас щасливими...

Зараз Аня готується до участі у Міжнародному конкурсі скрипалів, який буде проходити в Празі наприкінці березня. Туди вона має поїхати зі своїм викладачем і концертмейстером... Тато, який опікується всіма творчими і побутовими справами доньки, вже хвилюється: потрібні чималі кошти на квитки, проживання, оплату концертмейстера, на пристойну концертну сукню...

Шлях, присвячений Музиці, – жертвний і складний. На скрипці потрібно грати щодня і багато – скрипка не пробачає, коли її залишають. Аня не відпочиває на морі, не ходить на дискотеки, не теревенить з подружками. Служіння Музиці потребує не тільки таланту, а й витримки, наполегливості, уміння відмовитися від усього зайвого, великої праці і навіть мужності. І це, як би банально це не звучало, коштів. Все вищеперераховане Аня має, крім грошей. Статки родини Ліпкіних невеликі. Сімейного бюджету родини не вистачає на всі ці поїздки. Поїздки на міжнародні конкурси та фестивалі конче потрібні обдарованим дітям: це чудова можливість продемонструвати свої досягнення, самовдосконалитися, обмінятися досвідом, дослухатися до порад видатних майстрів.

Сакраментальне це питання – талант і гроші. Наявність грошей допомагає подальшому розвитку таланту, їх відсутність

руйнує його. Талановита людина не може існувати без мецената, який постійно підтримує її і допомагає.

Нажаль, поки ще ніхто, крім депутата обласної ради, відомого на Чернігівщині благодійника Анатолія Мирошніченка, не виявив бажання допомогти у фінансуванні поїздки талановитої скрипальки на Міжнародний конкурс до Чехії. І це сумно...

Лілія ЧЕРНЕНКО

Наши юбиляры

Чернигов

Баглей Елена Юрьевна
Богук Лидия Исааковна
Дадашьянц Герванд Меликович
Звеньяцкая Алла Михайловна
Канюка Людмила Ивановна
Коваленко Людмила Степановна
Липкина Ирина Ильинична
Сикорская Елизавета Михайловна
Сучек Анна Владимировна
Хасин Юрий Семенович
Шевчук Тамара Николаевна

Нежин

Козлова Александра Самуиловна

Прилуки

Костик Федор Васильевич
Немковский

Леонид Меер-Соломонович
Шульга Владимир Николаевич

Мазл ТОВ!

Сучасна Чернігівська єврейська община з дня свого заснування значну увагу приділяє дослідженню історії євреїв, які мешкали багато віків і мешкають зараз на теренах Чернігівщини. Часто в цьому пошуку нам дуже велику допомогу надають українські науковці. Іноді вони розкривають зовсім невідомі для загальної імена. Ось і сьогодні ми представляємо нашим читачам статтю-дослідження, люб'язно надану редакції газети «Тхія» завідувачем кафедри Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, доктором історичних наук, професором Анатолієм Миколайовичем Боровиком.

І.Ф. РОЙФМАН – ДИРЕКТОР ЧЕРНІГІВСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ (1933 – 1935 рр.)

На долю Ізраїля Фроймановича Ройфмана випав складний та й не дуже тривалий за часом період керівництва Чернігівським педагогічним інститутом. Проте його управління вузом та педагогічна діяльність не знайшли належного висвітлення в історичній літературі. Дана стаття має на меті певною мірою заповнити цю прогалину.

Дуже складно з'ясувати історію навчального закладу, коли майже відсутні архівні матеріали періоду 30-х років ХХ століття. Як у центральних, так і обласному архівах не збереглися звіти про роботу закладу, штатні розклади, протоколи засідань учених рад і навіть біографічні дані керівників інститутів. Наші пошуки біографії І.Ф. Ройфмана тривали майже два роки. У Центральному державному архіві вищих органів влади і управління у фондах Наркомату освіти його особової справи не знайшли. Не виявили таких матеріалів і у Центральному державному архіві громадських організацій (колишньому партійному архіві), де мали б зберігатись документи про випускників Харківського університету червоної професури. Відсутні ці ж матеріали і в Харківському обласному архіві, а в архіві Чернігівського національного педагогічного університету відсутні взагалі документи даного періоду. Завершуючи пошук, ми звернулись до фондів колишнього обласного партійного архіву і в справі «Особові листи з обліку кадрів та об'єктивні дані на членів ВКП(б)» знайшли анкетні дані І.Ф. Ройфмана. В іншій справі цього ж архіву нами знайдені матеріали, які характеризували стан справ у навчальних закладах області і, в тому числі в Чернігівському інституті, на 1934 р., тобто на час керівництва ним І.Ф. Ройфманом. Тому саме ці документи й будуть використані для з'ясування історії інституту та біографічних сторінок директора.

Народився Ізраїль Фройманович Ройфман у 1897 р. у с. Домевки-Кориченці на Поділлі. Батько працював пекарем. Трудовий стаж Ізраїль започаткував у тринадцятирічному віці, коли влаштувався на роботу до Проскурівського винного складу чорноробом і працював там з 1910 до 1911 р. Потім переїхав до Одеси, де влаштувався продавцем газет у кіоску. З 1912 до 1914 р. працював вантажником на залізничній станції. Наступним місцем його роботи став лісопереробний завод у м. Одесі, де працював чорноробом з 1914 до 1916 р. Протягом 1916 р. працював кондуктором трамваю.

З 1 травня до серпня 1917 р. служив рядовим у 213 та 266 полках. З жовтня 1917 р. до січня 1918 р. служив у червоній гвардії, а з листопада 1918 р. до початку 1919 р. був рядовим партизанського загону у Летичеві на Поділлі. У 1919 – 1922 рр. працював політрацівником у червоній армії. З червня 1922 р. до травня 1925 р. навчався у Харківському університеті червоної професури і після його закінчення набув спеціальності «пропагандист і викладацька робота».

Партійно-пропагандистську роботу продовжив у Вінницькому окружному партійному комітеті й працював там з 1925 до 1930 р. У 1930 р. переїздить до Києва, де протягом двох років працював на всеукраїнських курсах партійних працівників, спочатку завідував навчальною частиною, а потім і керував цими курсами.

У 1932 р. переведений до м. Чернігова, де майже два роки працював завідувачем курсів партійних працівників при обкомі КП(б)У. Член більшовицької партії з 1919 р., хоч в особовому листку зазначав, що кілька днів у 1917 р. перебував у партії Бунд. Партійні чистки проходив у 1921 р., 1924 р., 1929 р. та у 1934 р.

У грудні 1933 р. Ізраїль Ройфман був призначений директором Чернігівського педагогічного інституту. Через рік після

призначення І.Ф. Ройфман згадував: «мене обком направив працювати в інститут, коли внаслідок повної господарської розрухи в Наркоматі стояло питання про його закриття, коли у сотень студентів та лектури інституту пообмерзали руки і ноги і не було можливості працювати».

Ознайомившись із станом справ у навчальному закладі, новий керівник удався до радикальних дій, відпустивши студентів на певний час по домівках. Для того, щоб нагріти приміщення, при замороженій сис-

темі водяного опалення, почали будувати цегляні трубки у кожній аудиторії та кімнатах гуртожитку. Це дало змогу у лютому місяці відновити навчальний рік і в основному виконати навчальні плани.

У довідці про матеріальний стан інституту на 1934 р. сказано, що він був незадовільним. Фінансові ресурси отримувались несповсесчасно, а недостатня їхня кількість не давала можливості краще обладнати навчальне приміщення та гуртожиток для створення сприятливих умов для навчання і відпочинку. Для опалення приміщення були поставлені в кожній аудиторії цегляні трубки, а труби від них виведені у квартирки. Тому дим від спалювання торфугорювача у всьому приміщенні.

І. РОЙФМАН
директор Чернігівського педінституту.

ГОТУВАТИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ПЕДАГОГІВ ДЛЯ РАДЯНСЬКИХ ШКІЛ

Справжньої більшовицької боротьби за створення умов для високої якості навчання в нашому інституті не було. Лише цим пояснюється той ганебний для всієї нашої парторганізації факт, що інститут зараз перебуває в ганьбому прориві.

В інституті не виконано директив партії та Наркомосвіти про забезпечення студентів добре обладнаними гуртожитками. В гуртожитках інституту — до 400 студентів, а площі вистачає лише на 250. Це тоді, коли в будинках інституту живуть сторонні особи. Наші неодноразові вимоги до міської ради виселити з наших будинків цих осіб лишилися без відповіді.

Ще восени минулого року міськрада передала інституту два невеличких одноповерхових будинки на Червоноармійській вул. Але за- дарство інституту довів комендант

пройшов незадовільно. Боротьби за високу якість вступників до інституту не було. Внаслідок цього на першому курсі ми не маємо партійного прощарку. Досить великий відсоток студентів мають незадовільні знання із загально-освітніх дисциплін, зокрема соціально-економічних.

Інститут з початку навчального року потрібною кількістю викладачів не було забезпечено. Ще й зараз ряд дисциплін (історія народів СРСР, історія техніки, шкільна гігієна, тощо) не викладається за відсутності викладачів. Особливо загрозливий стан на III курсі історичного відділу. Студенти цього відділу, що через кілька місяців закінчують інститут і будуть викладати історію в школах, — повного

комплектованими. Працювала лише одна кафедра — історична, до складу якої входила викладачі «діамату та ленінізму». Незадовільною була робота економічної кафедри, яку очолював В.І. Нольський. Про нього ми згадаємо пізніше.

Щодо викладання політекономії, то у довідці сказано, що її «викладали по шкідливому». Вивчалися лише твори Карла Маркса, без вивчення наукової спадщини Володимира Леніна та «геніально теоретичних розробок і вказівок т. Сталіна». Не акцентувалась увага на критиці «буржуазних та соціал-фашистських філософсько-економічних теорій». Тому комісія міськкому КП(б)У, яка перевіряла інститут, заборонила директору інституту проводити заліки з політекономії, а рекомендувала провести їх пізніше, коли буде студентами вивчатись «справжня марксистська політекономія».

Комісія міськкому партії прийшла до висновку, що викладацькому складу не вистачає кількох досвідчених викладачів на посадах професорів із соціально-економічних та спеціальних дисциплін. Інститут мав поповнитись «партійно витриманими, здатними просякнутися викладання більшовицькою партійністю кадрами». Критично вони оцінили викладання курсу психології доцентом «ідеалістом-гегельянцем» І. Львовим. Дуже повільно відбувалася перебудова викладання марксистсько-ленінської теорії професором С. Баран-Бутовичем.

Наприкінці довідки вказано, що партійна організація дуже мало допомогла директору в організації навчального процесу. Проте не згадується, що вона була малочисельною, всього чотири викладачі входили до неї, тому впливати на багаточисельний колектив викладачів і студентів вони не могли. Профспілкова організація не займалась навчально-виробничими питаннями, а також матеріально-побутовими умовами студентів, тому працювала незадовільно.

Комісія дійшла висновку, що інститут приступив до перебудови роботи у відповідності до певних рішень партійних пленумів та з'їздів, але залишається ще ряд недоліків у його роботі.

Період керівництва інститутом Ізраї-

лем Ройфманом припадає на час боротьби партійних органів з націоналістичними і троцькістськими елементами. Цей процес виявлення вищезгаданих елементів у Чернігівському педінституті розпочався у січні 1934 р. 13 січня бюро обкому КП(б)У розглянуло персональну справу викладача В.І. Нольського, якого звинувачували у троцькізмі. У постанові зазначалось, що за втрату більшовицької пильності та неприйняття заходів до виявлення троцькіста Нольського колишнього секретаря партосередку т. Куклу виключити з партії. За такі ж «гріхи» суворо догану оголошено колишньому директору інституту М. Мірошніченку. Секретарю партійного бюро педінституту Пугачу та директору інституту І. Ройфману лише тому, що вони недавно розпочали працювати в інституті, «поставили на вид». Партійні стягнення були накладені й на партійних чиновників міста і області за певні їхні провини. У пункті шостому говорилось про необхідність повідомити ЦК КП(б)У, що Нольський прибув до Чернігівського інституту за направленням Наркомосу без направлення ЦК КП(б)У.

Після засідання бюро обкому КП(б)У 23 січня 1934 р. пройшло засідання бюро партійного осередку Чернігівського педінституту, на якому виступили секретар бюро т. Пугач та директор т. Ройфман. На засіданні мова йшла про колишнього викладача інституту В.І. Нольського. Партійне бюро констатувало, що на закритих партійних зборах 11 січня, де обговорювався лист секретаря ЦК КП(б)У т. Постишева, примусили виступити В.І. Нольського. В своєму виступі він «довів своє цілковите дворушництво», яке полягало в тому, що він нібито активно боровся в Луганському педінституті із троцькістами, на чолі яких там стояв директор цього інституту Ципик. Але, не маючи в цій боротьбі жодної підтримки від парторганізації і навіть міського парткомітету, він вимушений був припинити цю боротьбу без потрібних наслідків і виїхати з Луганська до Чернігова. Проте його виступ був зустрінутий зборами з недовір'ям, але члени бюро не виступили з рішучою більшовицькою критикою та «не викрили до кінця його контрреволюційного обличчя».

Уже після арешту В.І. Нольського бюро партійного осередку не спромоглося відразу ж мобілізувати навколо цієї справи увагу всього колективу інституту та піднести це питання на принципову політичну височінь у боротьбі із замаскованим класовим ворогом.

Бюро партійної організації відмітило, що, перебуваючи протягом шести місяців у партійній організації педінституту, В.І. Нольський не здав до партосередку своєї партійної облікової картки, а лише після настирних вимог секретаря партосередку здав свою облікову картку.

Партійне бюро ухвалило: колишнього викладача політекономії професора В.І. Нольського «як активного учасника контрреволюційних троцькістських угруповань, дворушника, чужо для партії людину, що випадково потрапила до її лав, з партії виключити». Партійне бюро вважало, що «бойова більшовицька пильність ще досі не є в парторганізації інституту на всій належній височині».

Економічний кафедрі інституту потрібно було негайно переглянути всю роботу під кутом зору корінного виправлення всіх хиб, що їх мала кафедра внаслідок управління нею троцькіста Нольського. Разом з тим партійне бюро просило культпропагандистський відділ обкому негайно підшукати «відповідно витриману в партійному і якісному відношенні кандидатуру для викладання в інституті політекономії та завідування економічною кафедрою», вказуючи, що майже всі групи інституту (14 груп) за-

лишились без викладання цього предмета.

Того ж дня 23 січня 1934 р. наказом №129 директор Чернігівського педінституту І. Ф. Ройфмана професора В. І. Нольського було звільнено із займаної посади.

23 січня була прийнята також постановою Чернігівського міського КП(б)У, якою затверджували постанову бюро партосередку Чернігівського педінституту. Було доручено комісії міського партійного комітету негайно обстежити стан роботи всіх кафедр педінституту, а оргвідділу взяти під безпосередній «догляд» роботу партійного осередку інституту.

Тривалою була робота комісії з перевірки педінституту не лише міському, а обкому КП(б)У. Остання з них у складі тт. Шика, Жовтінського, Пасманіка, Токарського та Резнікова присіплюючо перевіряла вуз.

5 січня 1935 р. комісія подала матеріали перевірки членам бюро обкому, які були названі: «Про примиренське та ліберальне ставлення директора та парткому Чернігівського педагогічного інституту до націоналістичних та троцькістських елементів». У підготовлених матеріалах мова йшла про те, що в інституті директором робфаку працювала «одверта троцькістка Кошлакова», яка виключена була з партії. Ще працюючи в Києві в редакції журналу «Комунарка України», вона виступала з наклепами на ЦК КП(б)У, заявляючи, що «в самогубстві т. Скрипника винен ЦК». Після виключення її з партії комісією з чистки партійних рядів у липні – серпні 1934 р. А. В. Кошлакова перейшла працювати до Чернігівського педінституту завідувати робфаком та викладати історію партії. 5 вересня 1934 р. наказом директора І. Ф. Ройфмана її було звільнено з роботи з формулюванням: «в інтересах зміцнення керівництва робфаку вважати за потрібне звільнити зав. робфаку тов. Кошлакову А. В.». Але вона залишилась працювати викладачем історії ВКП(б).

25 грудня 1934 р. її було позбавлено права викладати історію партії, але директор І. Ф. Ройфман планував її перевести викладати географію.

В інституті також протягом року працював «націоналіст» Федоров, який викладав історію української літератури. Його звинувачували в тому, що рекомендував студентам для вивчення твори «буржуазних націоналістів В. Винниченка, Б. Грінченка та інших петлюрівських письменників». Проте комісія вразив той факт, що після місяця з часу звільнення Федорова «й досі не розкритиковані його буржуазно-націоналістичні погляди, не викрито його прибічників». Підданий був критиці й завідувач літературно-мовної кафедри т. Приступов, адже він затверджував списки літератури, які рекомендував викладач Федоров. Разом з тим завідувач кафедри протестував проти звільнення його з роботи.

Напередодні розгляду питання про націоналістичні та троцькістські елементи, які діяли у Чернігівському педінституті, на бюро обкому КП(б)У 12 січня 1935 р. обласна комісія з чистки партії подала до бюро доповідну записку «О националистических искривлениях, вскрытых во время чистки партийных организаций области». У довідці мова йшла про викриття в інституті значну кількість націоналістичних, «які для здійснення своїх контрреволюційних цілей прикривались лозунгами українізації».

Комісія значну увагу приділила викриттю «ворожих елементів» у вищих навчальних закладах Чернігівщини: Ніжинському, Чернігівському та Глухівському педінститутах. Щодо Чернігівського педінституту, то були названі ті ж факти викриття націоналістичних і троцькістських елементів, які були названі у попередній довідці перевірки педінституту від 5 січня 1935 р.

Отримавши виклик на засідання бюро обкому КП(б)У, яке мало проходити 13 січня, директор інституту І. Ф. Ройфман від-

чував загрозу для своєї подальшої долі. Він підготував листа секретарям обкому тт. Маркітану та Тодресу, а також членам партійної комісії тт. Наумову, Тимофєєву та Філенку. В ньому він прохав при вирішенні питання про його партійність і подальшу роботу мати на увазі наступні аргументи. У дев'яти пунктах він давав пояснення по кожному звинуваченню. Він пояснював, що обком направив його на посаду директора у той час, коли інститут замерзав, і він зробив все для відновлення роботи навчального закладу. По кожному із викладачів, яких звинувачували у націоналізмі чи троцькізмі, він пояснив, що жодного з них на роботу він не приймав, а приймали їх на роботу лише за направленням Наркомату освіти і обкому КП(б)У. Разом з тим він наголосив, що всі звинувачені у ворожій діяльності з роботи звільнені і їх вчинки були засуджені членами колективу.

У восьмому пункті він загострив увагу членів бюро на тому, що в інституті йому довелося працювати у малочисельній партійній організації з 20 чоловік, 4 з них – викладачі. Він указував, що десятки разів звертався до культпропагандистського відділу обкому, щоб направили до інституту 2 – 3 викладачів комуністів для зміцнення партійної організації, а особливо він прохав підібрати кандидатуру на посаду завуча. Проте нічого добитися не зміг.

На завершення листа він пояснював, що за 16 років перебування в партії він ніколи не входив до жодної опозиції, не мав нічого спільного з троцькістами та іншими контрреволюційними групами. Він просив членів бюро обкому залишити його в партії і дати йому можливість в інституті виправити допущені ним помилки та довести, «що я здатний боротися за справу партії, ...що зможу принести користь нашій спільній справі, справі будівництва соціалізму».

Проте постановою бюро Чернігівського обкому КП(б)У «Про націоналістичні й

троцькістські елементи, що окопалися в Чернігівському педінституті, та про гниле ліберальне ставлення до них парткому інституту» від 13 січня 1935 р. була суворію по відношенню до директора інституту І. Ф. Ройфмана. Його «як троцькіста-дворушника» було виключено з лав КП(б)У та звільнено з посади директора інституту.

3 партії був виключений завідувач історичної кафедри т. Кошарнівський як український націоналіст, який захищав націоналістів П. Федоренка та С. Баран-Бутовича і не бажав їх звільняти з роботи.

Викладачам інституту тт. Кондрацькому, Борисенку та Кучеру, тобто викладачам-комуністам, оголосили догани за те, що вони не викрили і не сигналізували обком КП(б)У про троцькістські та націоналістичні елементи, які працювали в інституті.

Партійний комітет розпустили за «гниле ліберальне ставлення до троцькістів й українських націоналістів та за відсутність боротьби з ними», а членам парткому оголосили суворі догани з попередженням. Звільнили з роботи і директора робфаку т. Пугач.

Отже, нетривалим було керівництво навчальним закладом І. Ф. Ройфмана, всього один рік і майже один місяць. Та й за цей короткий відрізок часу директору педінституту довелося вирішувати значні господарські проблеми, у той же час періодично проходили перевірки роботи інституту різними комісіями в пошуках троцькістів та націоналістів. Саме ці перевірки й призвели до «визнання вини» керівника, а разом з тим до традиційного виключення з партії та звільнення з роботи. Чи заслуговував цього Ізраїль Фройманович Ройфман, висновки з цього приводу зроблять наші читачі. Дуже добре, якби ми знайшли родичів цієї людини і дізнались про подальшу його долю, яка нам не відома.

Анатолій БОРОВИК.

Творець и бунтарь Альберт Эйнштейн

22 февраля в Библиотеке семейного чтения по ул. Пятницкая, 32 состоялся вечер «Час интересных открытий. Альберт Эйнштейн – творец и бунтарь».

Мероприятие было посвящено 140-летию со дня рождения немецкого и американского физика-теоретика. Была открыта книжно-документальная выставка с одноименным названием, взяты самые известные высказывания Эйнштейна.

- «Только две вещи бесконечны: Вселенная и человеческая глупость... Насчёт Вселенной я не уверен».

- «Если третья мировая война будет вестись атомными бомбами, то четвёртая – камнями и палками».

- «Мир слишком опасен, чтобы в нём жить, – и не по вине творящих зло, а из-за тех, кто стоит рядом и ничего не делает».

- «Стремись не к тому, чтобы добиться успеха, а к тому, чтобы твоя жизнь имела смысл».

На вечер пришли участники программы БЕФ «Хэсэд Эстер» «Тёплый дом» и читатели библиотеки.

Заведующая библиотекой Наталья Крыжановская так обратилась к собравшимся: «Вас приветствуют три мудрых совы...» (В этот день мы утвердили логотип своей библиотеки: сову).

Вначале был просмотрен видеоролик про Эйнштейна, потом познакомилась с выставкой материалов из фондов нашей библиотеки. Вся литература была посвящена жизни и научной деятельности учёного. И только последний раздел – биографиям его друзей: Рабиндранату Тагору, Эммануилу Ласкеру, Чарли Чаплину и другим.

Затем руководитель программы «Тёплый дом» Ирина Пономаренко рассказала о детских годах учёного: уже тогда о нём можно было сказать, что растёт не совсем обычный ребёнок; Валентина Бунина познакомила нас с годами учёбы А. Эйнштейна, рассказала о доме-музее в Берне, где Эйнштейн провёл самые счастливые годы.

Там на улице Крамгассе, дом 43, снимал скромную квартиру великий учёный, здесь же в 1905 году он разработал теорию относительности.

Здесь жили и его жена Милева Марич и их сын, который родился в 1904 году, Ганс Альберт. В музее, вплоть до мелочей, воссоздана обстановка того времени. На третьем этаже собраны документы.

С особым вниманием мы слушали выступление Валентины Габелевой, которая

Слева направо: С. Бельман, Л. Иконникова, Н. Крыжановская, Т. Малай, В. Бунина, В. Габелева

начала со знаменитой эйнштейновской загадки про дома. Затем она познакомилась с личной жизнью Эйнштейна. В 1923 году Эйнштейн выступил в Иерусалиме, где вскоре намечалось открытие (1925 г.) Еврейского университета, которому он завещал все свои рукописи и письма, и разрешил использовать их на коммерческой основе. Затем слово предоставили «мудрому филину» – председателю Черниговской еврейской общины Бельману

С.Г. При такой характеристике зал заулыбался, и все с этим согласилось.

Семён Бельман на примере двух писем, написанных Эйнштейном летом 1939 года (буквально накануне войны), обратился к малоизвестным страницам биографии учёного.

Первое письмо, написанное Эйнштейном, адресовано некоему Хендену Вальду. В нём учёный никак не упоминает о своей научной деятельности. Это не деловой документ, это – эмоциональное и трогательное письмо, которое один еврей пишет другому. Уже в первых строках письма Эйнштейн сердечно благодарит Вальда за помощь, которую тот оказывает некой группе еврейских беженцев из Европы.

Второе письмо, в котором Эйнштейн просил Президента США Ф. Рузвельта немедленно приступить к созданию ядерного оружия, хранится в Библиотеке им. Франклина Рузвельта в Гайд-парке.

Сам Эйнштейн, отвечая в 1951 году на

вопрос японского корреспондента о своем участии в атомном проекте, дал следующий ответ:

«Мое участие в создании атомной бомбы состояло в одном-единственном поступке: я подписал письмо президенту Рузвельту, в котором подчеркивалась необходимость проведения экспериментов по изучению возможности создания атомной бомбы. Я полностью отдавал себе отчет, какую опасность для человечества означал бы успех этого мероприятия. Однако вероятность, что над той же самой проблемой с надеждой на успех могли работать и немцы, заставила меня решиться на этот шаг. Я не имел другого выбора, хотя всегда был убежденным пацифистом».

За что мы знаем и любим Эйнштейна (не считая теории относительности):

- Он стал прототипом «Рассеянного учёного» для Голливуда.

- Про него написано много книг, сняты фильмы. Потому что всем интересно!

- Он был общепризнанным гением.

- А ещё он отлично играл на скрипке.

А ещё хочется рассказать, как появилась его знаменитая фотография.

Отмечали 62-й день рождения учёного. Фотограф попросил именинника улыбнуться в камеру. Эйнштейн показал язык. Все довольны!

Ну, и в заключение – несколько отзывов участников вечера.

А. Олейник: «Мероприятие проходило в тёплой дружественной атмосфере. Было очень интересно. Я много узнала для себя нового, особенно о его личной жизни».

Л. Иконникова: «Я, как учитель, чувствовала настроение зала. Все были заинтересованы тем, о чём рассказывали выступающие».

Т. Малай: «Было интересно всё, много нового узнала об этом удивительном человеке».

Любовь ИКОННИКОВА

«Гений смеха и певец бедноты»

К юбилею Шолом-Алейхема библиотека семейного чтения на Пятницкой, 32 оформила выставку-портрет «Гений смеха и певец бедноты».

Изучая экспонаты выставки, читатели смогут познакомиться с литературными достижениями писателя, интересными фактами из его биографии.

Шолом-Алейхема нельзя представить без Украины, как и Украину без него. Это есть знак неразрывности жизни двух народов – украинского и еврейского, – их общей судьбы и общей борьбы за добро и счастье. Когда мы читаем Шолом-Алейхема, то видим описание украинской природы, используется украинская лексика, фольклор.

На выставке мы представили книгу внучки Шолом-Алейхема – известной американской писательницы Бел Кауфман «Вверх по лестнице ведущей вниз».

Он навсегда останется писателем, при воспоминании о котором светлеют лица.

1 марта в очень дружеской домашней атмосфере прошла встреча с Черниговским благотворительным еврейским

фондом «Хэсед Эстер». Для участников проекта «Тёплый дом» мы, сотрудники библиотеки семейного чтения, организовали и провели литературный час к 160-летию со дня рождения этого чудесного писателя. Наталья Вячеславовна Крыжановская познакомила присутствующих с жизнью и творчеством, посмотрели видеофильм. Участники программы «Тёплый дом» показали нам фотографии, сделанные в Музее Шолом-Алейхема в Киеве, который они недавно посетили.

Библиотекарь Любовь Иконникова поделилась воспоминаниями о первой «встрече» с писателем: «В 1992 году меня пригласили в кинотеатр им. Щорса на просмотр музыкального фильма «Блуждающие звёзды» (2 серии, режиссёр Вс. Шкловский по одноимённому роману Шолом-Алейхема). Был какой-то еврейский праздник.

Первые 40 минут фильма сняты в Шаргороде, Винницкой области. Из жителей набрали массовку. Очень образно передан колорит местности времён Шолом-Алейхема.

Великолепный состав актёров: И. Лачи-

на, В. Смецкой, Лев Лемке, Софико Чаурели, О. Кабо, Ст. Сададьский, Т. Васильева, Св. Тома, Л. Удовиченко и мн. др.

Прозвучали песни «Говорила золотая тётя Голда», «Каждый еврей – король» и другие.

До этого книгу не читала, а фильм заставил прочесть».

Хочется рассказать ещё об одном произведении великого мастера.

«Тевье-молочник».

В 1971 году был снят американским режиссёром Дживисоном музыкальный кинофильм «Скрипач на крыше» по рассказу Шолом-Алейхема «Тевье-молочник». Этому фильму присудили премию «Золотой Глобус».

В 1985 году Одесская киностудия снимает телеспектакль «Тевье-молочник». В главной роли Ульянов – великий актёр. Как писали в прессе: «Спектакль – бальзам на душу!...». Но «Тевье-Тевель» (2005 г.) с Богданом Ступкой – это шедевр!!!

Посмотрела всё!

Большое спасибо режиссёру Данчен-

Выступает Наталья Крыжановская

ко и Шолом-Алейхему. А также проекту «Тёплый дом», с участниками которого мы ещё неоднократно встретимся.

Любовь ИКОННИКОВА

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ТА ТУРИЗМУ
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЧЕРНІГІВСЬКА МІСЬКА
ЄВРЕЙСЬКА ОБЩИНА

До 30-річчя
Чернігівської єврейської общини

ТРИНАДЦЯТИЙ МІСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ ЄВРЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ІМЕНІ ШОЛОМА АЛЕЙХЕМА

У ПРОГРАМІ:
24 березня 2019 року, 13:00

Чернігівський
обласний художній
музей ім. Григорія Галагана
(вул. Музейна, 6)

Урочисте відкриття фестивалю

Єврейська театральна студія «Руах» (Київ) представляє:

- «Аїдише маме» – композиція за єврейськими анекдотами
- «Наречені Ахашвероша» – за мотивами свята Пурим

4 квітня 2019 року, 11:00

Чернігівська міська
єврейська община
(вул. І. Мазепи, 58)

XIV Міжнародний науковий семінар
«Євреї Лівобережної України. Історія і культура»

11 квітня 2019 року, 13:00

Чернігівська центральна
міська бібліотека
імені М.М. Коцюбинського
(вул. Кирпоноса, 22)

Презентація нової книги голови єврейської общини
Чернігівщини, члена Національної спілки журналістів
України, заслуженого працівника культури України
Семена Бельмана «Продолжая разговор...»

15 квітня 2019 року, 18:00

Чернігівська музична школа №1
ім. С.В. Вільконського
(вул. Шевченка, 23)

Концерт пам'яті співака та актора
Семена Рудницького

ВХІД ВІЛЬНИЙ

Фестиваль проходить за підтримки:

- Чернігівського Міського голови
В. А. Атрошенка
- МГО «Центр Джойнт»;
- БЕФ «Хасде Эстер».

РАСКЛАД ПРОСИМО!

За 20 років творчої діяльності у чоловічого хору «Голдене менер» сформувалося чимало власних славних традицій. Серед них і благодійні виступи хору для територіальної громади Чернігова напередодні визначних державних свят: День Незалежності України, День Перемоги, 8 березня... Саме такий концерт відбувся 4 березня цього року у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Новозаводського району м. Чернігова.

Любі, милі, чарівні і прекрасні наші жінки!

Ви відчуваєте, як відступає холод, повертається весна? Наближається перше весняне свято, і дуже символічно, що воно присвячене саме жінкам і осяє чарівністю жіночості. Це свято пробудження природи, є саме жіночим покликанням дарувати життя й наповнювати його високим змістом любові, добра і краси.

З нагоди вшанування її величності Жінки у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Новозаводського району м. Чернігова відбувся святковий концерт. Цього річ він був особливим та зворушливим; бо незабутні хвилини радості та усмішок подарували присутнім солісти чоловічого хору Чернігівської єврейської общини та Благодійного єврейського фонду «Хесед Эстер» «Голдене менер» («Золоті чоловіки») під керівництвом Тетяни Куліш, вразили публіку чудовим виконанням улюблених єврейських та українських пісень.

Територіальний
центр соціального
обслуговування
(надання соціальних
послуг)
Новозаводського
району
м. Чернігова

Газета виходить при фінансовій підтримці Благотворительного Єврейського Фонду «Хесед Эстер» і Всеукраїнського Благотворительного Фонду «Для тебе». В електронному виді газета розміщується на сайті www.2U.org.ua

תחיה
Т Х И Я

Учредитель: Черниговская еврейская община
Издатель: Черниговская еврейская община
Регистрационное свидетельство: ЧГ № 150
Газета «Тхия» («Возрождение»)
Распространяется бесплатно

Редакция оставляет за собой право редактировать и сокращать текст материалов.
Редакция не всегда разделяет точку зрения авторов.
Отпечатано ФОП Лозовой В.М.
Свидетельство Серия ДК № 3759 от 14 апреля 2010 г.
14000, г. Чернигов, ул. Станиславского, 40
Заказ 0004. Тираж 600 экз.

Адрес редакции:
14017, г. Чернигов,
ул. И. Мазепы, 58.
Тел. 66-24-94
e-mail:
sem.hesed@gmail.com

Главный редактор Семён Бельман

Редакционная коллегия:
А.Брик, В.Ванжа,
Н.Ратновская, А.Чеван.